

MANAGEMENTUL CALITĂȚII ÎN PROCESUL DE AUDIT PRIN PRISMA
NOILOR STANDARDE INTERNAȚIONALE DE AUDIT PRIVIND MANAGEMENTUL
CALITĂȚII

QUALITY MANAGEMENT IN THE AUDIT PROCESS THROUGH THE PRISM
OF THE NEW INTERNATIONAL AUDIT STANDARDS REGARDING QUALITY
MANAGEMENT

CZU: [657.6:005.6]:006.4

DOI: <https://doi.org/10.53486/isca2023.31>

Maria DIMA,

Academia de Studii Economice din Moldova

Email: dima.maria.andrei@ase.md

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4714-5816>

Lilia GRIGOROI,

Academia de Studii Economice din Moldova

Email: lilia.grigoroii@ase.md

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9741-0932>

Abstract: This article briefly examines the main differences between the previous requirements, related to the six elements of the quality management system, and the requirements of the new ISQM 1, related to the already eight interconnected components, which are aligned with the previous elements, but also include two new components: (i) the risk assessment process within the company; (ii) Information and communication. The article also highlights the particularities of the three international quality management audit standards. To achieve the proposed goal, the authors applied analysis, documentary research, comparison, estimation, and professional reasoning as research methods. Thus, through the analysis and documentary research of the normative framework, the interpretation and explanation of the changes made in the content of the mentioned standards was exposed. The comparison method was useful for the quantitative and qualitative determination of the changes between the versions of the repealed standards and the approved ones. For this, we carried out a descriptive-explanatory study of ISQM 1 "Quality management for firms that perform audits, or reviews of financial statements or other assurance missions or related services", of ISQM 2 "Engagement Quality Reviews", of ISA 220 (revised) "Quality management for an audit of financial statements" considered relevant for the intended purpose.

Keywords: *audit quality; quality management; standards of audit; audit missions.*

JEL Classification: M42

Introducere

Entitățile de audit din republica Moldova efectuează diverse tipuri de misiuni de audit în baza Standardelor Internaționale de Audit (ISA) [1], Standardelor Internaționale privind Misiunile de Revizuire (ISRE) [2], Standardelor Internaționale privind Misiunile de Asigurare (ISAE) [3], Standardelor Internaționale privind Serviciile Conexe (ISRS) [3].

Aceste standarde au la bază premisa că entitățile de audit intră sub incidența standardelor privind managementul calității auditului, care, având ca scop întărirea și modernizarea abordării de către entitățile de audit a managementul calității, periodic sunt revizuite, reînnoite și/sau actualizate.

Astfel din 15.12.2022 a intrat în vigoare un set nou de standarde, care include: Standardul Internațional privind Managementul Calității 1 „Managementul calității pentru firmele care efectuează audituri sau revizuirii ale situațiilor financiare ori alte misiuni de asigurare sau servicii conexe” (în continuare – ISQM 1); Standardul Internațional privind Managementul Calității 2 „Revizuirea calității misiunilor” (în continuare – ISQM 2) [4], precum și Standardul Internațional de Audit (revizuit) „Managementul calității pentru un audit al situațiilor financiare” (în continuare – ISA 220 (revizuit)) [5].

În prezentul articol se examinează succint principalele deosebiri dintre cerințele anterioare, aferente celor șase elemente ale sistemului de management al calității și cerințele noului ISQM 1, aferente celor deja opt componente interconectate, care sunt aliniate la elementele anterioare, dar includ și două componente noi:

- a) Procesul de evaluare a riscurilor din cadrul firmei;
- b) Informațiile și comunicarea.

De asemenea, vom scoate în evidență particularitățile celor trei standarde internaționale de audit privind managementul calității.

Pentru realizarea scopului propus autorii au aplicat drept metode de cercetare analiza, cercetarea documentară, compararea, estimarea și raționamentul profesional. Astfel, prin analiza și cercetarea documentară a cadrului normativ s-a expus interpretarea și explicarea modificărilor intervenite în conținutul standardelor menționate. Metoda comparației a fost utilă pentru constatarea cantitativă și calitativă a modificărilor intervenite între variantele standardelor abrogate și a celor aprobate. Pentru aceasta, am realizat un studiu descriptiv-explicativ ale ISQM 1 „Managementul calității pentru firmele care efectuează audituri sau revizuri ale situațiilor financiare ori alte misiuni de asigurare sau servicii conexe”, ale ISQM 2 „Revizuirea calității misiunilor”, ale ISA 220 (revizuit) „Managementul calității pentru un audit al situațiilor financiare” considerate relevante pentru scopul urmărit.

Printre autorii autohtoni preocupați permanent de asigurarea calității auditului se enumeră A. Iachimovschi (2022, 2021, 2018, 2016, 2014), care a cercetat continuu starea de lucruri privind asigurarea calității activității de audit în Republica Moldova, evoluția procesului de racordare a cadrului normativ național și a calității activității de audit propriu-zise la noile cerințe de asigurare a calității auditului, identificând și propunând soluții cu privire la facilitarea acestei racordări, precum și exprimarea opiniilor referitor la modul în care se transpun aceste cerințe în practică.

Subiectul privind asigurarea calității activității de audit a fost cercetat și de L. Lăpăușă (2021), care a analizat modificările efectuate la nivel internațional pentru a îmbunătăți calitatea auditului. Autorul discută componentele sistemului de control al calității al unei firme de audit, acordând atenție în același timp la două componente noi din sistemul de control al calității al unei firme de audit și face sugestii cu privire la îmbunătățirea sistemului de control al calității al unei firme de audit, ținând cont de modificările aduse standardelor internaționale de audit.

Unele aspecte cheie în controlul calității auditului financiar au fost abordate de D. Grumeza (2018), autorul concentrându-se pe definirea termenului de calitate a auditului și a elementelor ce ar trebui înglobate în acest concept. Subiectul respectiv este abordat și de C. Dolghi (2018)

Modificări în domeniul de aplicare

Noile standarde de management al calității sunt concentrate, după cum se poate intui și din denumirea acestora, pe *managementul* calității auditului și a misiunilor de audit - atât la nivelul entităților de audit, cât și la nivelul echipelor de audit.

Standardul ISQM 1 relocalizează accentul de la „*controlul* calității” la „*managementul* calității” și racordează Standardul Internațional privind Controlul Calității „Controlul calității pentru firmele care efectuează audituri și revizuri ale situațiilor financiare, precum și alte misiuni de asigurare și servicii conexe” (în continuare – ISQM 1).

Noul standard ISQM 1 *tratează responsabilitatea entității de audit de a elabora și menține un sistem de management al calității* în cadrul acesteia, *îi impune entității de audit să aplice o abordare bazată pe riscuri* pentru proiectarea, implementarea și funcționarea componentelor sistemului de management al calității într-o manieră interconectată și coordonată, astfel încât entitatea de audit să gestioneze *pro activ* calitatea misiunilor pe care le efectuează.

Potrivit pct. 16 lit. x) din ISQM 1, **sistemul de management al calității** este un sistem proiectat, implementat și operat de o entitate pentru a-i furniza acesteia asigurarea rezonabilă că:

(i) entitatea și personalul său își îndeplinesc responsabilitățile în conformitate cu standardele profesionale, în concordanță cu dispozițiile legale și de reglementare aplicabile și desfășoară misiuni în conformitate cu aceste standarde și dispoziții;

(ii) rapoartele misiunilor emise de entitate sau de partenerii de misiune sunt adecvate în circumstanțele date.

Noul standard ISQM 2 se referă la prevederile aferente revizuirii calității misiunii, operând modificări, care au ca scop:

- să extindă aria de acoperire a misiunilor care fac obiectul unei revizuirii a calității misiunii (pe lângă auditurile situațiilor financiare ale entităților cotate la bursă);
- să consolideze criteriile de eligibilitate pentru persona desemnată cu dreptul de a revizui calitatea misiunii;
- să reliefeze responsabilitățile persoanei care revizuieste calitatea misiunii în efectuate (inclusiv natura, plasarea în timp și amploarea procedurilor) și documentarea revizuirii calității misiunii.

Altfel spus, revizuirea calității misiunii este o parte importantă a procesului de revizuire a auditului. Este unul dintre modurile prin care entitățile de audit se asigură că efectuează audituri de calitate, *apelând la un set de ochi suplimentar* care evaluează performanțele echipei de auditori, inclusiv și a partenerilor de misiune. Rolul unei revizuirii a calității misiunii este de a crește gradul de identificare și corectare a deficiențelor auditului înainte de emiterea raportului de audit.

ISQM 2 se aplică tuturor misiunilor de audit pentru care este necesară efectuarea unei revizuirii a calității misiunii în conformitate cu prevederile prevăzute la lit. (f) pct. 34 din Standardul Internațional privind Managementul Calității 1 „Managementul calității pentru firmele care efectuează audituri sau revizuirii ale situațiilor financiare ori alte misiuni de asigurare sau servicii conexe” (în continuare – ISQM 1). Astfel, ISQM 1 impune entităților să efectueze revizuirii a calității misiunii cu privire la auditurile entităților cotate la bursă, auditurile sau altele misiuni pentru care legile sau reglementările prevăd revizuirea calității misiunii și auditurile, dar și pentru altele misiuni pentru care entitatea stabilește că o revizuire a calității misiunii reprezintă răspunsul adecvat pentru a trata unul sau mai multe riscuri la adresa calității.

În Republica Moldova cerințele privind revizuirea calității misiunii, conform Legii contabilității și raportării financiare nr. 287/2017¹⁸ [6], se aplică auditurilor entităților de interes public, inclusiv celor listate la bursele de valori, entităților *mari*, precum și cazurile în care entitatea de audit stabilește că revizuirea calității este necesară pentru a trata/minimiza riscurile la adresa calității, ca de exemplu în cazurile:

- Auditul implică un nivel ridicat de complexitate sau raționament datorită unor raționamente contabile semnificative cu grade ridicate de incertitudine sau în care sunt necesare abilități și cunoștințe aferente specificului activității;
- Auditul s-a confruntat cu probleme semnificative, cum ar fi o retratare semnificativă aferentă informațiilor comparative;
- Auditul sau misiunea a identificat în timpul procedurilor de acceptare și continuare circumstanțe neordinare, cum ar fi un dezacord cu auditorul anterior;
- Misiuni de audit pentru care entitatea nu deține experiență anterioară;
- Utilizarea unei revizuirii a calității misiunii pentru a atenua amenințările etice identificate.

ISA 220 (revizuit), cu siguranță nu absolut un standard nou, dar a fost actualizat și tratează responsabilitățile partenerului de misiune și ale echipei de misiune pentru managementul calității la efectuarea unui audit al situațiilor financiare. Standardul revizuit perfecționează abordarea managementului calității și solicită partenerului de misiune și echipei de misiune să fie pro activi în gestionarea și atingerea calității.

¹⁸ Potrivit art. 24 pct.5 din Legea privind auditul situațiilor financiare nr. 271/2017, controlul calității misiunii de audit se efectuează la entitățile de audit care au efectuat auditul la entitățile de interes public și la entitățile mari, stabilite conform Legii contabilității și raportării financiare nr. 287/2017, până la emiterea raportului auditorului sau a raportului suplimentar adresat comitetului de audit, după caz.

Astfel, domeniul de aplicare al noilor standarde de management al calității este mai complex, având ca obiectiv îmbunătățirea rigurozității sistemului de management al calității din cadrul entității de audit.

Esența aspectelor privind cerințele cheie ale ISQM 1 „Managementul calității pentru firmele care efectuează audituri sau revizuri ale situațiilor financiare ori alte misiuni de asigurare sau servicii conexe”

Componentele sistemului de management al calității.

Spre deosebire de vechiul standard, ISQM 1 stabilește, prin diverse componente, un sistem holistic de control, care trebuie să funcționeze într-o manieră continuă și repetitivă, receptiv la modificările de esență și/sau de circumstanțe ale entității și/sau ale misiunilor entității. Aceasta reprezintă o abordare mai integrată și mai interactivă, prin care are loc relocarea eforturilor de la îmbunătățirea unor aspecte punctuale la revizuirea sistemului per ansamblul. Or în acest fel, ISQM 1 reușește să reflecte interconectarea accentuată a diferitelor elemente și influența reciprocă a acestora.

ISQM 1 conține următoarele opt componente interconectate care tratează aspectele principale ale sistemului de management al calității:

- 1) procesul de evaluare a riscurilor din cadrul entității;
- 2) guvernanta și conducerea;
- 3) dispozițiile de etică relevante;
- 4) acceptarea și continuarea relațiilor cu clienții și ale misiunilor specifice;
- 5) efectuarea misiunilor;
- 6) resursele;
- 7) informațiile și comunicarea;
- 8) procesul de monitorizare și remediere.

În mare parte aceste componente ale sistemului de management al calității nu reprezintă o noutate, șase din cele opt sunt variații de redactare, dar mult mai corecte a reglementărilor anterioare¹⁹.

Componentele noi din ISQM 1, aliniate la cele din ISQC 1, sunt:

- Procesul de evaluare a riscurilor din cadrul entității (componenta nr. 1);
- Informațiile și comunicarea (componenta nr. 7).

Procesele de evaluare a riscurilor din cadrul entității (componenta nr. 1) și de monitorizare și remediere (componenta nr. 8) stabilesc **procesele specifice** pe care entitatea de audit trebuie să le urmeze în procesul de audit, or celelalte componente formează doar baza pentru acestea și constau în **obiective** referitoare la calitate pe care entitatea trebuie să le stabilească.

O modificare esențială față de ISQC 1 constă în faptul că entitatea de audit trebuie să urmeze o abordare bazată pe risc în ceea ce privește managementul calității și să se concentreze pe: riscurile care pot apărea, date fiind natura și circumstanțele ale misiunilor pe care le efectuează; și implementarea răspunsurilor pentru a trata adecvat acele riscuri.

Potrivit pct. 23-25 din ISQM 1, entitatea de audit trebuie să aibă un proces de evaluare a riscurilor al cărui scop este de a stabili obiectivele referitoare la calitate, a identifica și evalua riscurile la adresa calității și a proiecta și implementa răspunsurile pentru tratarea riscurilor la adresa calității.

În acest scop, ISQM 1 stabilește dispoziții privind modul de aplicare a procesului de evaluare a riscurilor prin următorii trei pași: stabilirea obiectivelor de calitate, urmat de identificarea și evaluarea riscurilor de calitate, care oferă baza pentru pasul final de proiectare și implementare răspunsurilor.

¹⁹ ISQC 1 include șase elemente pentru care firma trebuie să proiecteze politici și proceduri:

- (a) Responsabilitățile conducerii privind calitatea în cadrul firmei;
- (b) Dispozițiile de etică relevante;
- (c) Acceptarea și continuarea relațiilor cu clienții și a misiunilor specifice;
- (d) Resursele umane;
- (e) Efectuarea misiunilor;
- (f) Monitorizarea.

În continuare vom examina **esența stabilirii obiectivelor** referitoare la calitate ca un prim pas în **procesul de evaluare a riscurilor** din cadrul entității de audit.

Stabilirea obiectivelor de calitate. Un sistem de management al calității este eficace atunci când își atinge obiectivele stabilite în pct. 16 lit. x din ISQM 1, descrise mai sus, care au un aspect de nivel general. Or, ISQM 1 specifică și obiective referitoare la calitate pentru fiecare componentă a sistemului de calitate. Acestea ajută entitatea de audit să identifice și să evalueze corespunzător riscurile la adresa calității, deoarece obiectivele referitoare la calitate fac ca entitatea să se concentreze mai mult și în mod specific pe obiectivele ce trebuie atinse și pe ce ar putea funcționa greșit în atingerea acelor obiective referitoare la calitate.

ISQM 1 include obiective referitoare la calitate pentru următoarele șase componente ale sistemului de management al calității:

Guvernanța și conducerea. Această componentă are o importanță primordială pentru managementul calității la nivelul entității și al misiunii, deoarece reprezintă modalitatea prin care entitatea își integrează cultura și etica și se auto reglementează, și, totodată, servesc drept cadru general pentru modul în care sunt luate deciziile entității.

Noul standard ia în considerare evoluțiile recente din codurile de guvernanță corporativă ale principalelor economii mondiale și formulează cerințele relevante pentru guvernanța și conducerea entităților de audit, stipulând următoarele dispoziții noi care tratează:

- ✓ comportamentul și angajamentul conducerii față de calitate și răspunderea acesteia pentru calitate.
- ✓ structura organizațională a entității și atribuirea rolurilor, responsabilităților și autorității în cadrul acesteia
- ✓ nevoile de resurse și planificarea, alocarea și atribuirea acestora, care include, evident, și resursele financiare.

Un accent important se pune pe dispozițiile noi și îmbunătățite privind angajamentul entității de audit față de calitate prin cultura sa, al cărei esență, bineînțeles, este stabilită de managementul entității și se extinde la toate nivelurile organizaționale. O cultură puternică poate fi demonstrată prin atitudine profesională, munca în echipă, menținerea unei *minți deschise*, predispoziția spre excelență, angajamentul pentru îmbunătățirea continuă și responsabilitatea socială.

Dispozițiile de etică relevante. Acestea se referă la *toate* cerințele etice relevante care cuprind, în mod obișnuit, prevederile din Codul internațional de etică pentru profesioniștii contabili (adică nu doar independența).

Dat fiind faptul că părți-terțe, din afara entității, pot fi implicate în efectuarea misiunilor, standardul vine cu o formulare îmbunătățită privind măsura în care sistemul de calitate trebuie să trateze dispozițiile de etică relevante care se aplică terților implicați în proces. De exemplu, poate fi necesar ca entitatea să utilizeze o persoană care revizuieste calitatea misiunii de la un furnizor de servicii în cazul în care entitatea nu dispune de personal care să întrunească predispozițiile de eligibilitate conforme ISQM 2. În acest context trebuie remarcat că în acest caz entitatea de audit este responsabilă doar pentru dispozițiile de etică relevante misiunilor, or terții pot face obiectul altor dispoziții de etică, cu sau fără tangență cu entitatea de audit.

Exemplu. Entitatea de audit utilizează un expert extern pentru a furniza o evaluare a activelor pentru un audit al situațiilor financiare. Expertul aparține unei companii de profesioniști în evaluare și face obiectul dispozițiilor de etică ale companiei. Expertul are acces la informații confidențiale ale clientului. Entitatea de audit din acest exemplu nu este responsabilă pentru îndeplinirea de către expertul auditorului a dispozițiilor de etică ale companiei de profesioniști în evaluare, dar este în totalitate responsabilă că expertul auditorului înțelege prevederile privind confidențialitatea ale Codului de etică stabilite în politicile de management al calității ale entității de audit și că acesta tratează informațiile clientului ca fiind confidențiale.

Acceptarea și continuarea relațiilor cu clienții și ale misiunilor specifice. Această componentă abordează raționamentele entității cu privire la acceptarea/continuarea unui/cu un client și se bazează

pe aspectele de complexitate și structura organizațională ale acestuia. Entitatea trebuie să se asigure că poate îndeplini misiunea integral și calitativ.

Un accent nou, alături de prevederile anterioare aferente acestui element, se pune pe dispozițiile îmbunătățite:

- ✓ necesitatea de a determina entitatea de audit să obțină informații despre natura și circumstanțele misiunii, precum și despre integritatea și valorile etice ale clientului (inclusiv managementul și, după caz, persoanele responsabile cu guvernanta).
- ✓ tratarea priorităților financiare și/sau operaționale ale entității în contextul luării deciziilor privind acceptarea sau continuarea unei relații cu un client sau a unei misiuni specifice.

Efectuarea misiunilor. Această componentă stabilește cerințele generale ale îndeplinirii misiunilor de calitate. De exemplu, în toate cazurile, echipele misiunii trebuie să înțeleagă și să-și îndeplinească responsabilitățile și să-și exercite raționamentul profesional adecvat. Aceste obiective se referă și la supravegherea și revizuirea muncii efectuate – este necesar un nivel diferit de implicare a unor nou membri al personalului față de un personal cu experiență.

Suplimentar la prevederile anterioare aferente acestui element, ajustările aduse de noul standard se referă la dispoziții noi, care tratează:

- ✓ responsabilitățile echipelor misiunii în legătură cu misiunile, inclusiv responsabilitatea generală a unui partener de misiune de a gestiona și de a garanta calitatea misiunii și de a se implica suficient și corespunzător pe tot parcursul misiunii;
- ✓ coordonarea și supervizarea echipelor misiunii și revizuirea activității efectuate, care se canalizează, reieșind din natura și circumstanțele misiunilor, precum și a resursele desemnate sau puse la dispoziție echipelor misiunii, pe aspectele importante/adecvate;
- ✓ exercitarea raționamentului profesional adecvat ale echipelor de misiunii și, după caz, a scepticismului profesional adecvat.

Resursele. Acestea includ resursele umane (personalul), resursele tehnologice (sistemele utilizate) și intelectuale (instrumentele). Obiectivele de calitate detaliază utilizarea adecvată a tuturor celor trei resurse.

Ajustările aduse de noul standard se referă la dispoziții extinse pentru resursele umane, în special:

- ✓ de a avea resurse umane competente și capabile pentru a efectua activități sau pentru a îndeplini responsabilități în funcționarea sistemului de management al calității și de a desemna persoane pentru a efectua activități în cadrul acestuia;
- ✓ necesitatea de a implica terțe persoane în cazul în care entitatea nu deține de personal calificat pentru a efectua un oricare aspect punctual al misiunii;
- ✓ angajamentul personalului față de calitate și răspundere sau recunoaștere prin intermediul evaluărilor, compensării, promovării și al altor stimulente oportune.

Informațiile și comunicarea. Esența acestui aspect constă în faptul că toate informațiile, atât de uz intern, cât și cele prezentate către terți, trebui să fie relevante, veritabile și comunicate în timp util. Redacția nouă prevede obligativitatea entității să comunice politicile și procedurile sale către personalul implicat în misiuni.

Esența aspectelor privind cerințele cheie ale ISQM 2 „Revizuirea calității misiunilor” ISQM 2 oferă îndrumări cu privire la persoana/persoanele care este/sunt eligibilă/e pentru a fi desemnată/e pentru revizuirea calității misiunii:

- ✓ să nu fie un membru al echipei misiunii, astfel încât să rămână obiectiv și independent de audit;
- ✓ are competența și abilitățile, inclusiv suficient timp, precum și autoritatea adecvată pentru a efectua revizuirea calității misiunii;
- ✓ este conform cu dispozițiile de etică relevante, inclusiv din punct de vedere al obiectivității și independenței. (nu este predispus spre intimidare în cazul, *de exemplu*, când partenerul de misiune este o persoană agresivă sau dominatoare, ori când este ierarhic subordonată partenerului de misiune);

- ✓ se conformează prevederilor legislative și reglementării. *Pentru exemplificare*, persoana care revizuieste calitatea misiunii trebuie să fie competentă și capabilă să înțeleagă cadrul legal și profesional, politicile entității, relevante misiunii, să posedă cunoștințe adecvate despre mediul de afaceri al clientului, să înțeleagă și să aibă experiență în misiuni similare și să conștientizeze responsabilitățile în realizarea și documentarea unei revizuii a calității misiunii;

Esența aspectelor privind cerințele cheie ale ISA 220 (revizuit) „Managementul calității pentru un audit al situațiilor financiare”

ISA 220 (revizuit) modernizează abordarea managementului calității și solicită partenerului de misiune și echipei de misiune să fie pro activi în gestionarea și obținerea calității. Echipa de misiune este obligată să planifice și să efectueze auditul cu scepticism profesional, exercitând în același timp raționamentul profesional pentru a se asigura că efectuează un audit de calitate, care va sta la baza unei opinii corecte de audit. Un audit ar trebui să fie efectuat astfel, încât să atenueze situațiile în care pot apărea probleme în exercitarea scepticismului profesional adecvat, generat, de exemplu, de părtinirii inconștiente sau constrângerile de resurse.

Partenerul de misiune este responsabil în ultimă instanță pentru calitatea auditului specific, care oferă o asigurare rezonabilă că:

- auditul a fost efectuat în conformitate cu standardele profesionale, cu cerințele legale și de reglementare aplicabile, precum și
- raportul auditorului emis este adecvat în circumstanțele date.

Pentru obținerea unei asigurări rezonabile aferente calității misiunii de audit și, de asemenea, pentru crearea unui mediu pentru misiune care să evidențieze cultura entității și conduita așteptată a membrilor echipei misiunii, partenerul de misiune trebuie să fie implicat suficient și adecvat pe parcursul misiunii de audit, astfel încât să aibă baza pentru a determina dacă raționamentele semnificative făcute și concluziile la care s-a ajuns sunt adecvate, având în vedere natura și circumstanțele misiunii.

Concluzii.

În final concluzionăm că noile standarde internaționale de audit privind managementul calității îmbunătățesc robustețea sistemelor de control al calității ale firmei prin introducerea unei abordări mai pro active și adaptate pentru managementul calității, creșterea responsabilităților și îmbunătățirea guvernantei firmei, monitorizarea mai riguroasă a sistemelor de control al calității și remediere mai eficientă a deficiențelor. În același timp, modernizarea standardelor a fost dictată de evoluția mediului din ce în ce mai complex și de impactul tehnologiilor. Pe de altă parte, noile standarde au luat în considerare, de asemenea, menținerea unui echilibru adecvat între rolurile și responsabilitățile respective ale evaluatorului de calitate a misiunii și ale partenerului de misiune care păstrează responsabilitatea generală pentru misiune.

În acest context, cunoașterea modificărilor intervenite în cadrul normativ, actualizarea și îmbunătățirea calității auditului trebuie să fie o preocupare constantă, în primul rând a managerilor firmelor de audit, pe care, de fapt ar trebui să-i preocupe și perfecționarea continuă a personalului, și în al doilea rând o preocupare a autorităților de supraveghere și a organizațiilor profesionale.

Bibliografie:

1. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova privind aplicarea Standardelor de audit și Codul etic pe teritoriul Republicii Moldova nr. 180 din 23.03.2012. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=1514&lang=ro#
2. Standarde Internaționale de Audit. Disponibil: <https://mf.gov.md/ro/content/standarde-interna%C8%9Bionale-de-audit-emise-de-ifac-%C3%AEn-anul-2018-recep%C8%9Bionate-de-ministerul>
3. Manualul de Reglementări Internaționale de Control al Calității, Audit, Revizuire, Alte Servicii de Asigurare și Servicii Conexe. Disponibil: <https://mf.gov.md/ro/contabilitate-%C8%99i-audit/acte-legislative>

4. Ordin al Ministerului Finanțelor nr. 113 din 21.11.2022 privind acceptarea și publicarea Standardelor de audit. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134542&lang=ro
5. Ordin al Ministerului Finanțelor nr. 20 din 23.02.2023 privind acceptarea și publicarea Standardelor de audit. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135740&lang=ro
6. Legii contabilității și raportării financiare nr. 287/2017. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125231&lang=ro#
7. Iachimovschi, Anatol, Cușmăunsă Rodica. Opportunities for modernizing the financial audit quality management system in the Republic of Moldova. În: Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii. Ediția a 26-a . 2022. Chișinău. Republica Moldova. ISBN 978-9975-3590-6-1. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/177313
8. Iachimovschi, Anatol. Asigurarea calității misiunilor de audit în conformitate cu cerințele actuale ale standardelor internaționale profesionale. În: International scientific conference on accounting, ISCA 2022. 2022. Chișinău. ISBN 978-9975-155-92-2. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/166799
9. Iachimovschi, Anatol. Reformarea sistemului de asigurare a calității auditului în contextul noilor cerințe ale standardelor profesionale. In: 30 years of economic reforms in the Republic of Moldova: economic progress via innovation and competitiveness, 24-25 septembrie 2021, Chișinău. Chișinău, Republica Moldova: Academia de Studii Economice din Moldova, 2022, Vol.3, pp. 169-173. ISBN 978-9975-155-60-1. DOI: 10.53486/9789975155663.19 Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/p-169-173.pdf
10. Iachimovschi, Anatol. Situația actuală privind controlul calității activității de audit în Republica Moldova. În: Competitivitatea și Inovarea în Economia Cunoașterii. Ediția 21, Vol.1. 2018. Chișinău, Republica Moldova. ISBN 978-9975-75-932-8. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/70580
11. Iachimovschi, Anatol. Asigurarea calității auditului prin prisma Reformei cadrului legislativ. Contabilitatea și auditul în condițiile globalizării: realități și perspective de dezvoltare. Ediția 7. 2018. Chișinău. ISBN 978-9975-127-59-2. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/146964
12. Iachimovschi, Anatol. Aspecte privind racordarea la bunele practici internaționale de asigurare a calității auditului financiar. În: 25 de ani de reformă economică în Republica Moldova: prin inovare și competitivitate spre progres economic. Vol.4. 2016. Chișinău, Republica Moldova. ISBN 978-9975-75-834-5. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/61749
13. Iachimovschi, Anatol. Sistemul de asigurare a controlului calității activității de audit și a serviciilor conexe. În: Cooperarea dintre mediul universitar și organismele profesionale: Soluții și oportunități în dezvoltarea durabilă a profesiei contabile. 2014. Chișinău, Republica Moldova. ISBN 978-9975-75-710-2. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/153165
14. Лапицкая, Людмила. Применение стандартов качества аудита на уровне аудиторской фирмы и миссии по аудиту. În: International scientific conference on accounting, ISCA 2021. Ediția 10. 2021. Chișinău, Republica Moldova. ISBN 978-9975-155-25-0. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/144771
15. Grumeza, Dumitru. Controlul calității în auditul financiar: aspecte importante. În: Contabilitatea și profesia contabilă în era provocărilor. Ediția 6. 2017. Chișinău. ISBN 978-9975-127-50-9. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/collection_view/1526
16. Dolghi, Cristina. Politici și proceduri în asigurarea calității auditului financiar. In: Paradigme moderne în dezvoltarea economiei naționale și mondiale: Cu ocazia aniversării a 65 de ani de la fondarea Facultății de Științe Economice, Ed. 1, 2-3 noiembrie 2018, Chișinău. Chișinău: Institutul Patrimoniului Cultural, 2018, pp. 18-21. ISBN 978-9975-142-57-1.